

Lipcsei Márta

Az élet dicsérete*

Dsida Jenő (Kalendárium szonettekben – Augusztus)

Lám, most e délben, mint a renyhe, holt só
terül szét ringó tengerek vizében,
úgy oszlom én is szét e versben éppen
és gonddal mondom: tán ez az utolsó.

Nagy ideje, hogy csupa könnyű, olcsó
ígéim vannak, árnak ellenében
nem úszom már és néha – néha szépen
mondom magamban: várhatsz még koporsó!

Csak hallgatom a lomb meleg neszét
s az árnyas fákat bölcsen megmosolygom:
a tölgyet, hársat, bükköt, gesztenyét –

a forró nap vidáman vagy borongón
nagy, tiszta békét csurgat szerteszét...
Mégis csak jó e vénhedt, lomha bolygón!

1

Lám, most e délben, mint a renyhe holt só
fény- árny osztás alatt a szív még bódul
tiszta levegőt vesz, s lassan betódul
a semmi ritmus s a pokol folyosó

De úgy tűnik, hogy az okság – morzsák
az örökség, nem várt fölény dobol
túlélés mód, öröm, bánat honol
s áldás várón kiüt a komolyság.
És ragyog, delel a fátylakba bújt űr
lengén fed el így, mindenek ízében
mi húst zabál, s mint fabálvány testesül

* Ezzel a szonettkoszorúval emlékezünk a száz éve született „poeta angelicus” Dsida Jenőre.

áldás, szitok, szakadt szó új színében
 rohadt azúr, zöld nyelv, mint némaságűr
 terül szét ringó tengerek vizében.

2

Terül szét ringó tengerek vizében
 a vers, száz varázsát átszövi megint
 szavak éjéből a tél új havat hint
 s a napkelte csillogva tartja épen.

Ha a csepp megtanulhatná tengerül
 mi remeg legbelül: forma, tartalom
 fal, mely egyre dől? – csak halni alkalom,
 félő, minden ami versben elmerül.

Vedlik árnyék, ikrásodik lomb s az ég
 elcsúszik a Hold – hol lehet az éden?
 a jónak lemerjük habját és tejét,

a dallam síkos halacskák szívében
 mint telt idő titka, mint belső nap sütés
 úgy oszlom én is szét e versben éppen.

3

Úgy oszlom én is szét e versben éppen
 mint valóság, ha jön súlyfelesleggel
 szárnyaló fantáziám mondja: vedd el
 s szavak nőnek a líra láncán szépen.
 Mohó a szem, szépség fűszere: hiba
 imbolyogva létrád támasztod égne
 törekvésed fölfelé maga az ének
 nyers márványba vési magát az ima.

Arcodon millió némult barázda
 a világ szemed vonalában, rázó
 sápadt élet perreg homokra, sárba

s a képlet nyilván, hogy minden halandó
 ritmust, rendszert a válaszmezsgyén várva...
 és gonddal mondom: tán ez az utolsó.

4

És gonddal mondom: tán ez az utolsó
kitapintva egy új kor új kudarcát
lehetőségként szétszór súlytalanság
égi mértant húz az életvonalzó.

Az ész tükörzenének értelmet ad
felépül sejtek, sejtések halmaza
befelé ragyogva minden mi laza
és önrobbantva, szétterülve halad.

Hasonlít egymásra felhőtlen éjjel
víg képzelet, monológjaik csend show
találkozunk így: a Nagy Egész lénnyel.

Ha már kiürült a friss vizű korsó
pereg semmi maltere, jön a fényjel
nagy ideje, hogy csupa könnyű, olcsó...

5

Nagy ideje, hogy csupa könnyű, olcsó
vágy ne pillanat préseken remegjen
beérett érzés csodákra peregjen
bár idill interneten már kapható.
A tiszta kék ég behull az űrbe
bátor tehénkék ott vígan legelnek
Isten büféjében titkon delelnek
s csodálkoznak, hogy kerültek zűrbe.

A léten túlról áradó huzatban
könnyes orrcsöpp ha lecsöppen, éppen
várod, betakar majd egy meleg paplan.

Már csak az agymezők jönnek elébem
vetni, aratni véredény hadakban
igéim vannak, árnak ellenében.

6

Igéim vannak, árnak ellenében
riogatnak így költöző madarak
emberek félnek, ahol fészket raknak
bolond mind, ki növeszti szárnyát télen.

Vagy talán föl csap költöző madárnak?
„Gilitze, gilitze, ne hagyd el a dútzod
Jobb ma egy fészkalj, mint holnap egy tűzok...”
költözzek? – úgysis robbannak az árák.

Szikkakertté leszek, emelt fővel, fával
vagy virág leszek? – gondolom e-képpen
lázadok, végül nem törődök a mával

annak örülök ha lehajlok épen
az ember végül kibékül magával
nem úszom már és néha – néha szépen...

7

Nem úszom már és néha- néha szépen
villan a filmben cserélhető részlet
ha megszokod egyre több hiánykészet
mint partra vetett hal vergődhetsz éjben.

Ember maga köré hurkolja korát
cipőjébe nőtt már a fürge pertli
ha itt vette ki bába, nehéz menni
megbékél s talán kap egy jó vacsorát.

Tüdővel itt vagyok, édes Istenem
jobban fáj a csend, ordítani de jó,
sziszegek, fogamat, magamhoz fenem.

Könnyű engedelmesen, örök rend – óh!
mindannyiunk ügye, vállalni merem
s mondom magamban: várhatsz még koporsó!

8

Mondom magamban: várhatsz még koporsó
összefonódnak fölöttünk a lombok
mint egymásra kulcsolt kezek, a dombok
metszett jelei lebegnek: szél, por, só.

A fénylő hangjegyek akár a folyó
ha dallam hegedűje zúgva zenél
nyitott érzékem gyönyörökről mesél
vitorláit bontja az élethajó.

Árnyas sétányon, sugárzó fák között
élő, új világ születik, rázza szét
hullámzó perceit, s a hátunk mögött

a szó bennünk rokon, várjuk a zenét
Nap árnyakkal játszik sejtések fölött
csak hallgatom a lomb meleg nesztét.

9

Csak hallgatom a lomb meleg nesztét
csak sejthetem milyen rejtélyt tartogat
lázás álmokért ha adsz vért és fogat
fény súlyos öklöket felejtve lesz ég.

Amennyit még a múltó évszak elbír
hó, fotonokban másfajta tisztaság
kétes tapasztalás, félelem ha rág
csak ennyi változás lehet már a hír.

Fegyelemben fájdalom lehet arány
a nappal félálmodat sorol, ólom-
hangot hall: szerethető leszek talán,

tompa zajlás ha végigzúg a bolygón
valószínű visszhangja mégis talány
az árnyas fákat bölcsen megmosolygom.

10

Az árnyas fákat bölcsen megmosolygom
évek mentén marad az évszakokból
bennünk: nyíló béke, üdvözlet múltból
mint sugárzó fák árnyas sétányokon

Fényképész arcomba néz az őszi nap
kiskocsi életem nyájas, reszkető
tartó rugója meg – megereszkedő
elme lány partján már csak lassan halad

Omlatag hús falán vadszőlő érrend
kiül rád s talán kiszűri a veszélyt
rögök zörögnek, csomósodik véred

elücsörgünk s ember elveszti eszét
aranyzöldben, alkonyatban irigyled
a tölgyet, hársat, bükköt, gesztenyét

11

A tölgyet, hársat, bükköt, gesztenyét
akik magukra rángatják a Napot
a sok embert ki ökörnyálba botlott
irigyelni kéne? Kérdem – miért?
Odamenni, ahol földig ér az ég
ahol az eget nem fedik be varjak
hol száj hazug szavakat nem akarhat
vágyat nem törli le láthatatlan kéz.

Újlenyomatokat vés a végtelen
temérdek kuporgó lélek mocorgón
szagos lehelettel felesel velem

mert vonz, taszít, majd eljátszik, mint az ón
betonmezőkön és fűzöld réteken
a forró nap vidáman vagy borongón.

12

A forró nap vidáman vagy borongón
épp szemبéli tavon fürdik meztelen
csodálom olyan szép, olyan esztelen
ahogy lombsátrakon bomlik fodrozón.

Ott vitorlás házak százai szállnak
az ismeretlenbe, valahová...
ha elszűkül út, talán pálmák alá,
sokszemű, mindentlátó vággyá válnak.

Lehet a házak túlnövik a napot
maradni, menni, csak hallgatok s a zenét
fülbe..., csend, sötétség osztják a lapot

úgy vagyok egyedül, hogy látom szemét
a jövőnek s illúziót ha kapott
nagy tiszta békét csurgat szertesztét

13

Nagy, tiszta békét csurgat szertesztét...
talán övék a túlsópart örökre
magyar világ – gondot váltjuk örömmre
hétszáz nemzedék adja ehhez nevét
Sürög – forog a varázslat, ki viszi
át ezt a gondot, s hord hozzá programot
szavakat mit szótárba is rakhatott
s jövőt látszatok szerint megint hiszi

Ágyúgolyó, nagyságok koponyája
koppan s a földgolyó alatt kavargón
tátog, végiggurul a semmi nyája

lehet üzeni, megoldani olcsón
ha éltet a tiszadunaság bája
mégis csak jó e vénhedt, lomha bolygón!

14

Mégis csak jó e vénhedt, lomha bolygón!
agyunkban ha friss, új eszmék kigyúlnak
lehet lábai kelnek mint a nyúlnak
s itthon hangtalan homok pereg fojtón

Vajon régészete lesz a jövőnek?
szabadság sivatag szívében fázik
furcsa fény kél, szótlán szemekben ázik
fiatal barátságok ha szövődnek.

Haragot arat, ki gyűlöletet vet
felgyújt hazát, házat, kiáltás fájó,
visít, keressük az eldobott követ.

Ahogy szárít az idő, sóhajtunk: óh!
eső ölti egybe az eget, földet
lám, most e délben, mint a renyhe, holt só.

H. Barbócz Ildikó

Énekek

kezed dallama
a mozdulat
szemed zenéje
a pillanat
vízbe hulló
kövek a szavak
csak a meg nem
született szó
ami örökre marad

ezt őrzi minden
ősi mozdulat
ezt őrzi minden
ritka pillanat

H. Barbócz Ildikó

Ha majd a színek visszatérnek

megkopott avarlomb
a sétányon
homályban derengő fények
az ágakon
csak ez a februári köd
ez szürke és fekete

nem múlik, nem múlik
fájdalmas gondolatom
nyitnám szívemet
szabadon, szabadon
fürdenék kékben és zöldben
szerelmes madarakkal
fönn a domboldalon

ha majd a színek visszatérnek
azon a tavaszi hajnalon
zsoltáros imámat
a nap felé dobom

Herczeg István tusrajza

Bárka a hóban

Mai svájci költők. Cseh Károly műfordításai

Fritz Gafner

A hatodik december

Almát és körtét hozott újra
akkoriban az idő,
s asztalunkhoz egy éji vendéget.

Ott ülünk, egymás felé fordulva,
egy gyertya körül,
mandarinhéj likacsából
spiccelő üde permetben,

s aztán feltörjük a diót.
Szilánk pattan a borba.

Ott ülünk
szemközt,
egymással csevegve,
s háttal az éjnek

Fritz Gafner, 1930-ban született Steinben, teológiát végzett. 1970-ben Conrad-Ferdinand-Meier-díjat kapott munkásságáért. Evangélikus lelkész, Zürichben él.

Erika Burkart

Novemberi város

Vitrinek csillognak túl a fák születtjén:
borostyánkőben az utcai járókelők.
Árnyakat hesseget a köd,
alá a folyóhoz.

Lehúzom kesztyűmet
a hídon,
jön a révész elibém.
Hullámokra hajlik
a kopárra fésült fűzfák sora.
S körül a hajdani tájék
konstellációival
telik meg Mindenszentek.

Láthatár

Este lett,
egy a sok milliárdból,
egyre-másra sorjáznak az évek,
madárraj hussan le az égről,
aljnövényzetet lobbant
lángra a nap.

Tanulunk
egyedül lenni
törött szókkal,
lezuhant képpel,

szemtől-szembe
az utolsó nappal.

A gyermek-csillagkép

Messziről jött,
és mondta, látott
fákkal beszélgető férfiakat.

Az áramlathoz, kétfelől is,
napi járóföldnyit
zarándokoltak az erdők,
a havas földre, hol estelente felhőkben
jelentette magát a titokzatos isten.

Senkinek se volt idegen
a túlparti hang:
mindegyikük hitte,
hogy a Gyermek-csillagképben
új föld teremődik.
Virágerdők szövik át meg át ott a határt mind,
s összenőtt gyökerek gyógyítják be
a szakadékok sorát..

De ez a csillagkép,
szólott a férfi,
ez a csillagkép nem létezik még.

Szilágyi Anikó linómetszete (Dürer után)

Tél-reggeli harangszó (*Winterliche Frühglocke*)

Mindig hosszabb az éj,
fülelek – éberem, hosszan,
hogy tisztábban halljam,
téli reggel, a tar mezők fölött
csengő harangszót.

Egyre több
szellemet, lidércnyomást lebírvá
alhatom most már, elementáris hangok
kérelnek,
s megállapodom egy
Angyalnak s ércnek,
Embernek és levegőnek
megfelelő hangnál.

Májusi madarak (*Vögel im Mai*)

Tetőromról, lombkoronáról
az ablak elé suhognak.
Árnyak és villanások,
s nem tudom: démonok-e
vagy elvarázsolt,
fenséges szárnyú hollók,
kik a normák szavára némaságot
fogadtak a csalán-rokonságnak?

Erika Burkart 1922. február 17-én született Aarauban. Tanítói diplomát szerzett, majd szabad-úszóként tevékenykedett. Jelenleg egy aargunai idősek otthonában él és alkot. A mai német nyelvű líra egyik legjelentősebb költője, 2005-ben a Svájci Írószövetség legmagasabb díját, a Grossen Schillerpreise-t (Nagy Schiller-díj) kapta meg munkásságáért. Most közölt versei eredetiben az Ortlose Nahe (Hely nélkül közelség – Ammann Verlag, Zürich, 2005.) legutóbbi verseskötetében lehetők fel. Többkötetnyi regénye és memoárja is napvilágot látott.

Barabás Zoltán

F. N. FILOZÓFUS, KÖLTŐ EPITÁFIUMA

Az őszi pille
szenvető arcáról
megemlékeztek.

És világolok

A jó vers
meggyullad bennem
és világolok.
És világolok
egy fakó papírlap
sírja
előtt.

Posta Marianna

A teremtés látszata

A bábnak arca volt,
keze nyomán tekintet;
a lepkének szárnya,
majd a fából kilépett
művét, hogy megcsodálja,
de szétforgácsolta
árnyékká az egészet.

Magolcsay Nagy Gábor

Eger

nem énekel a madár
olyan udvar előtt ahol félholt párkányok alatt híznak a kerti törpék
ezért tagadott ki az a szerelmes vidék ahol a folyók még reménytelenül vonulnak
a tenger smaragdvirágai felé
és ahol csak ritkán telnek meg a mélézó hegyek gödrei

bizony a sors néha eltrehánykodikja végtelennek hitt egyensúlyérzetünk
s most huszonnégy év vajúdó életirigység után itt ez a szülőföldre merőleges világ
amely kiválasztja és befogadja a magának valót
nemzőképesen és telve valami kifürkészhetetlen igazságérzettel
ahol a gyümölcsösök a vándorra akasztják húsukat és fölgombolyítják mögüle az időt

így érkeztem én is
epret szedtem aztán meg sárgabarackot
majd az ősz derekáról legurultak a lugasok
és én már hiába szavaltam reménytelenségemet az asszonyok megkérgesedett szíve köré
ők már tudták
tudták hogy dolgozik bennem az életösztön és a büntudat
amikor a távoli hegyek világítótornyai mögött üres homokórákba fészkeltek a nappalok
én már az úr kitágult téridoma voltam mint ez a vidék
mely azóta történelmi csönddé növekedett bennem
és amely az én maszatos patakomban körül aranyos pántlikát lobogtat
amíg a kegyelmes tüzek ölébe nem suttog a tél

öt éve élek itt
tinédzserek és szerelmespárok között
néha rájuk kacsintok néha meg sírok egy kicsit
mert bár a horizont oszlopos imaházai közül
olykor felröppennek az angyalok
ők még nem tudják hogy miénk a múlt rettentő igazsága
és rajtunk múlik e föld biztonságérzete is
mely gyóntatóm s otthonom
talált tárgyaim terepasztalán
olajozott lábbal lépkedő holnapom

Megjelent a Parnasszus 2006/nyár számában.